

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 Gorizia, Riva Piazzutta, 18 - tel. 3177

PODUREDNIŠTVO:

34135 Trieste, Vicolo d. Rose, 7 - tel. 37603

Polletna naročnina L. 1.250

Letna naročnina L. 2.500

Letna inozemstvo L. 3.500

Poštno čekovni račun: št. 24/12410

Leto XX. - Štev. 47 (1027)

Gorica - četrtek, 28. nov. 1968 - Trst

Posamezna številka L. 50

Enakopravnost in zaščita

Ko govorimo o zaščiti slovenske narodne manjšine, je treba točno vedeti, kaj mora biti zaščiten, kako, zakaj in kakšna je razlika med enakopravnostjo in zaščito.

Večinski narod v Italiji mora priznati, da smo tu živeči Slovenci narodna (ne samo etnična ali jezikovna) manjšina z določenimi pravicami, temelječimi na pravih človekove osebe. Človekova oseba pa mora imeti polno možnost za svojo rast in oblikovanje, izpopolnjevanje, vzgojo itd. v okviru vseh tistih prvin, ki tvorijo svojško kulturo narodne manjšine. Med omenjene prvine spadajo med drugim jezik, tradicija, običaji, folklor, kulturno izročilo, narodna zgodovina in sploh vse tisto, kar označuje narod kot narod, ter zagotavlja narodni manjšini njen obstoj, ohranitev, razvoj ter stike tako s sodržavljani, kakor z matičnim narodom. Vse to tvori okvir, v katerem se razvija v določeno smer tako človekova oseba, kakor tudi skupnost teh oseb, torej narodna manjšina kot celota. Oboje mora biti zaščiten. Pravice narodne manjšine temeljijo na smotru naroda, to je moralni dobrini človekove osebe v notranjem izpopolnjevanju svojega narodnostnega, jezikovnega in kulturnega značaja, v svojstvenem tipu civilizacije. Te pravice so nedotakljive, kakor so nedotakljive pravice države, ki ima svojstveno nalogo, da jamči za zunanjo ohranitev skupne blaginje, katera se doseže s pravno ureditvijo, ki jo ustvari država. To so torej pravice narodne manjšine, ki jih mora država spoštovati in štiti, kakor mora po drugi strani manjšina spoštovati državne zakone in njeno ureditev.

Pri tej točki je treba opozoriti na važno razliko med enakopravnostjo in zaščito. Država, ki se postavi na stališče, da npravi za narodno manjšino vse, ako ravna z njenimi pripadniki enako kot z vsemi ostalimi državljanji, ne izpolnjuje svoje dolžnosti, ker samo enakopravnost ni dovolj za ohranitev narodne manjšine. To potrjuje tudi člena 3 in 6 ustave, ki ne govorita samo o enakopravnosti, ampak tudi o zaščiti narodnih manjšin. Narodna manjšina, recimo naša slovenska, je majhna in ji preti tisoč nevarnosti, da se utopi v večinskem jezikovnem in narodnem morju. Dokler Slovenci živimo na strnjem ozemlju, kjer ima Slovenec za soseda Slovenca, slovenska vas za soseda drugo slovensko vas, dokler sklepajo Slovenci zakonske zveze med sabo, dokler torej imamo prostor, v katerem živimo in se razvijamo, še nekako gre. Zato smo se tudi tako dolgo ohranili. Isto velja, če so nam zagotovljene gospodarske možnosti. Današnji čas pa je s svojim tehničnim napredkom prinesel radio, televizijo, časopise, kar vse ljudi nujno nekako izenačuje, briše razlike med njimi. Ako dodamo še razlaščevanje, si lahko predstavljamo, kakšna nevarnost preti našemu narodnemu obstoju. Te nevarnosti ne more odpraviti ne enakopravnost ne strpnost večinskega naroda do nas, ampak samo učinkovita zaščita, ki ustvari pogoje, da se ohranimo tudi v naravno neugodnih okoliščinah. Narodna manjšina mora biti torej v nekem smislu privilegirana kakor so v naravi privilegirane nekatere redke in maloštevilne vrste rastlin ali živali, ker bi sicer kmalu izginile.

Narodna manjšina je družbena skupina z lastno individualnostjo, torej pravna oseba, kateri je treba priznati značaj narodnega in prav tako tudi političnega oseba ali subjekta z odgovarjajočimi pravicami in dolžnostmi. Mednje spada v prvi vrsti pravica do lastnega narodnega zastopstva in političnega predstavnosti. Kakor lahko samostojno in neodvisno odloča o sebi le vsakdo sam (razen če ni mladoleten ali slaboumen), tako lahko samostojno in neodvisno odloča o sebi le narodna manjšina sama. Med Slovenci gotovo ni nikogar, ki bi dvomil, da smo polnoletni in umsko sposobni.

In tako smo prišli do važne točke v znanem programu Slovenske skupnosti, da imamo Slovenci v Italiji kot kulturen in dozorel narod pravico in dolžnost do last-

Bitka za francoski frank

Leto 1968 Franciji ni prineslo ravno sreče, njenemu predsedniku De Gaulle pa ne posebnih lavorik. Najprej je majsko-junijska stavka temeljito razrahljala stavbo francoskega gospodarstva; nato je prišel sovjetski vdor na Češkoslovaško, ki je razblinil De Gaullovo sanje o Evropi od Atlantika do Urala, sedaj je pa nastala še grožnja razvrednotenja franka, ki bi pomenil veliko moralno klopoto za De Gaulle, kateri je še pred kratkim dejal, da »bi bilo tako razvrednotenje največji nesmisel«. In vendar, skoro bi bilo do tega »nesmisla« prišlo. Trenutno je sicer De Gaulle še uspelo preprečiti padec vrednosti francoskega denarja, toda vprašanje je, za koliko časa; istočasno je morala Francija seči po krepkem posojilu, kar se pravi z drugimi besedami uvesti v vsakdanjem življenju skromnost v uporabi uživanja dobrin, pa istočasno sprejeti v domačo hišo nadležne mednarodne nadzornike.

OZADJE FRANCOSKE DENARNE KRIZE

Po znanih študentovskih nemirih in dolgotrajni stavki v maju in juniju se je francoski frank kljub velikanskim zlatim in deviznim zalogam Francoske banke nevarno zamajal. Vlada je morala preko poletja žrtvovati skoro tri tisoč milijonov dolarjev svojih rezerv, da je ohranila franku značaj konvertibilnosti, to je možnosti, da ga je moč zamenjati na svetovnih tržiščih kakor npr. ameriški dolar, nemško marko ali italijansko liro.

Toda to pomirjenje, mukoma doseženo v septembru, ni trajalo dolgo. Beg francoskega kapitala v tujino je trajal dalje. Ker se je po stavki občutno zmanjšala narodna proizvodnja, je grozeče nastal primanjkljaj v francoski trgovinski in plačilni bilanci. Ta razvoj je sprožil nov val nezaupanja, ki je v francoski javnosti ustvaril prepričanje, da je možen edini izhod v razvrednotenju francoskega franka.

Medtem pa je šel v Zahodni Nemčiji razvoj prav v nasprotni smeri. S smotrnimi ukrepi zadnjih let proti inflaciji cen, ki so nemškemu gospodarstvu omogočili znatno prednost pri svojem izvozu, je nemška marka postala v zadnjem času tako trdna, da so se začeli širiti glasovi o njeni revalvaciji, to se pravi, vrednost marke naj bi porastla naproti tujim valutam. Če se npr. sedaj nemška marka zamenjuje za 155 lir, bi v bodoče stala 170 lir. Koristi od te revalvacije pa ne bi imeli Nemci, temveč ostali trgovski partnerji s šibkejšo plačilno močjo, med njimi v prvi vrsti Anglija in Francija. Takoj ko bi nemška marka postala dražja, bi se seveda dvignile cene nemškim izvoznim proizvodom in nemško blago bi postalo manj konkurenčno na mednarodnih tržiščih. Nasprotno pa bi se cene blaga iz drugih držav vzporedno zmanjšale, saj bi morali odšteti npr. za an-

nega narodnega in političnega predstavnosti, ker drugače nismo samostojni in suvereni subjekt. Tisti Slovenci, ki se vključujejo v neslovenske stranke in k temu prigovarjajo še druge, imajo sebe in nas vse za manjvredne, nezorele, za predmet ali objekt, o katerem naj odločajo drugi. Prostovoljno se odrekajo najvišjim pravicam in lastnostim vsakega naroda, ki hoče še živeti ter izpolnjevati svojo zgodovinsko vlogo.

gleški izdelek, ki je stal poprej npr. 8 mark, po novem le 5 mark. S tem bi se presežek zahodnonemške plačilne bilance deloma preselil v bilance ostalih držav partneric, ki bi si tako opomogle na račun Zahodne Nemčije.

Seveda je bilo nemškim finančnim krogom, in to upravičeno, kaj malo na tem, da iz svojega rešuje francoski frank ali angleški funt. Po ulicah nemških mest so se pojavili napisi: »Križe franka je kriv francoski nacionalizem!«; »Wilson (predsednik britanske vlade, op. ur.), roke proč od nemške marke!«; »Mi zahtevamo: nikakega prevrednotenja marke!« Dasi so zlasti Angleži in Severnoamerikanci poleg Francozov izvajali na nemške kroge v tem smislu velik pritisk, pa so Nemci ostali trdno na svojem stališču. Obvezali so se le, da bodo za poldrugo leto zavrlji domači izvoz in razširili vrata uvozu iz tujine ter da bodo prispevali večji delež k posojilu, ki naj bi ga Francija prejela.

Prav govorce o prevrednotenju nemške marke pa so sprožile zlasti v Franciji divje mednarodno špekulacije; ljudje so začeli v trumah prenašati iz Francije čez mejo v Zahodno Nemčijo polne kovčke francoskega denarja, da bi ga zamenjali za marke. Centralna banka Zahodne Nemčije je morala v nekaj dneh prevzeti za več milijard tujih deviz, in to ne samo frankov, temveč tudi funtov in dolarjev. Vse je kazalo, da se Francija ne bo mogla izogniti razvrednotenju svojega denarja. To rešitev je priporočil tudi denarni »Klub desetih držav«, ki je pretekli teden zasedal v Bonnu. Razvrednotenje naj bi se gibalo med 10-15 odstotki.

DE GAULLE POSEŽE VMES

Medtem ko je vsa svetovna javnost z neprikrito nestrpnostjo pričakovala odločitve francoske vlade, je v soboto, 23. novembra popoldne prišlo poročilo iz Pariza, da se je vlada izrekla proti priporočenemu razvrednotenju svoje valute.

Naslednji dan je De Gaulle razložil Francozom to nepričakovano odločitev samo po radiu. Dejal je, da bi taka finančna operacija bila le kratkoročno zdravilo, ki bi Francoze zazibala v sen, da je vse v redu. Za De Gaulle je edina rešitev problema v celokupni varčnosti francoskega naroda. Vsi, pričeni pri državi, bodo morali omejiti svoje izdatke. V letu 1969 se bo gradilo manj cest, šol in vseučiliških poslopij; tudi oboroževanje bo manjše kot prejšnja leta; davki naj bi se izterjavali z večjo strogostjo. Zlasti pa morajo prenehati vsi nemiri ali protestni shodi, ki ovirajo proizvodnjo ter pohujšujejo pametne ljudi.

Napovedani ukrepi varčevanja bodo seveda dosegli svoj učinek le tedaj, če bo francoski narod na točasno omejitve pristal. Prav v tem pa ostaja veliki dvom: Francoz je individualist, za skupno blaginjo mu je malo mar, v državi vidi le vir dohodkov, ne pride pa mu na misel, da bi ji priskočil na pomoč v njenih težkih dneh. Zaman je De Gaulle skušal ustvariti mit o francoski veličini. Francoz ni Nemeč in zato je malo verjetno, da se bo hotel vključiti v obdobje žrtvovanja lastne udobnosti. Bati se je, da bo De Gaulle ostal »glas vpjočega v puščavi«.

Govor dr. Štokes v deželnem svetu

V deželnem svetu se razprava o proračunu, ki traja že celih štirinajst dni in v kateri so govorili skoraj vsi svetovalci, polagoma zaključuje. Diskusija je bila zelo zanimiva, včasih tudi zelo ostra in je prišlo večkrat do precej pestrih besednih vpadov med raznimi svetovalci.

Svetovalec Liste slovenske skupnosti dr. Drago Štoka je v daljšem govoru, ki je bil na vrsti konec prejšnjega tedna, obravnaval vprašanja, ki direktno ali indirektno zanimajo prebivalstvo naše dežele. Posebej pa je razčlenil vprašanja, ki še vedno tarejo slovensko narodno manjšino, katera živi na Tržaškem, Gorškem in v Beneški Sloveniji.

V začetku govora je dr. Štoka dejal, da je moč v zvezi s proračunom izreči tri vrste sodb: zgolj tehnično, gospodarsko-politično ter sodbo s posebnega vidika problematike slovenskega prebivalstva v naši deželi. Glede prve oziroma druge sodbe se je svetovalec dalj časa ustavljal pri vprašanjih zaposlitve delovne sile in rekel, da smo pri tem pravzaprav najbolj prizadeti Slovenci, kajti po odstotkih je naša delovna sila zaposlena predvsem v industriji, ki pa zdaj preživlja precej hudo krizo.

Glede javnih služb pa je ugotovil, da so vzeli na novo v službe neznatno število Slovencev, zato je pozval deželni odbor, naj pokaže dobro voljo, čut pravičnosti in nepristranosti do slovenske manjšine in naj sprejme predlog, da se prizna na bližnjem natečaju za sprejem deželnih uslužbencev določeno število točk tistim udeležencem natečaja, ki obvladajo slovensko. Le tako bo mogoče popraviti krivico nasproti Slovincem, ki so jim bila doslej vrata v deželno upravo skorajda zaprta. Razpolagamo z marljivimi mladi-

mi ljudmi — je dejal naš svetovalec — ki imajo doktorat in diplomu, pa morajo iskati kruha v notranjosti Italije ali pa v drugih državah Evrope. Dežela si mora prizadevati, da se to ne bo več dogajalo, zato mora napeti vse sile, da se ravnen zaposlitve zviša za vse.

GOSPODARSKA VPRAŠANJA DEZELE

Nato je dr. Štoka analiziral razna gospodarska vprašanja in se posebej ustavljal pri problemih kmetijstva; nakazal je razne možne ukrepe, da se ozdravi kriza kmetijske panoge: tako bi morali zlasti osredotočiti sile na cvetličarstvo; živinorejo in vinogradništvo. Dežela mora pri tem iti z vsemi sredstvi na roko.

Nakazal je tudi možnosti, da se mladino vpelje v kmetijsko stroko; pri tem je treba z zadostnimi posojili pomagati kmetom pri nakupovanju potrebnega modernega orodja. Dežela mora konkretno priskočiti kmetovalcem na pomoč; pomagati jim mora pri ustanavljanju zadrug, pri načrtovanju, da se bo lahko čim bolj izkoriščalo produktivna zemljišča; treba je rešiti kmetijska področja pred razlaščenjem; treba je znižati ceno vode, ki je kmetom potrebna za zalivanje vrtov, itd. Kmetijski inšpektorati naj gredo še bolj na roko našim obdelovalcem zemlje, vinogradnikom in vrtnarjem. Omenil je tudi škodo, ki jo divjačina povzroča kmetovalcem, predvsem na Tržaškem in zahteval, da se ta problem čimprej reši.

RAZLAŠČANJE SLOVENSKE ZEMLJE

V zvezi z razlaščenjem naše zemlje, tako na Tržaškem kot na Gorškem, je svetovalec dejal, da so v zadnjih dvanajstih letih razlástili 12 milijonov kvadratnih

Zdrahe med krščanskimi demokrati

Potem ko so si italijanski socialisti mukoma izvolili svoje vodstvo in se izrekli za sodelovanje s Krščansko demokracijo in z republikansko stranko v novi vladi leve sredine, je vse kazalo, da bo politična kriza, ki je nastala z Leonijevim nastopom, kmalu rešena.

Pa so poskrbeli krščanski demokrati za prav malo veselo presenečenje. Znano je, da je v stranki osem struj, ki se dostikrat grizejo med seboj kot da bi šlo za politične nasprotnike in ne za člane iste stranke. Na desnem krilu so pristaši Scelbe in ministra Andreottija, v sredini pristaši bivšega predsednika Mora in sedanjega tajnika stranke Rumorja, dorotejci imenovani, malo na levo so fanfanijevci in pristaši bivšega ministra Tavaniija, zelo na levo (za sodelovanje s komunisti) pa so struje basistov in »novih sil«. Sedanja vsedravnji svet Krščanske demokracije vodi znani in energični Sicilijanec Mario Scelba, za tajnika je pa Rumor, iz Vicenze doma.

Od 120 članov vsedravnega sveta je odbor dopiralo 78 svetovalec: 37 dorotejcev (Rumor, Colombo, Piccoli), 8 ljudskih centristov (Scelba, Andreotti), 11 morotejcev in 22 fanfanijevcev. Notranja opozicija in pristaši znaša 42 glasov. Pa se je zgodilo, da ko se je v četrtek, 21. novembra sestal ta vsedravnji svet, da izbere iz svoje srede moža, ki naj bi postal predsednik nove vlade, je bivši predsednik Moro odtegnil svojo podporo večinskemu bloku v stranki ter napovedal svojo neodvisnost v sprejemanju odločitev. Zaradi tega nepričakovane Morovega nastopa sta takoj nato tajnik stranke in celotno vodstvo podala ostavko. Kriza se je rešila šele zadnjo nedeljo, ko je vsedravnji svet Krščanske demokracije izrekel zaupanje vodstvu stranke in njenemu tajniku Rumorju, slednjega pa tudi poveril, da sestavi novo vlado, ki je že prejel za to mandat od predsednika Saragata.

metrov plodne zemlje, zaradi česar je imela slovenska zamejska skupnost neprecenljivo škodo. »Nismo proti industrializaciji, smo pa proti nepotrebnemu in odvečnemu razlaščenju, kot npr. tisto za tovarno Grandi Motori, ki bi jo lahko postavili pri Orehu; smo proti razlaščenju, ki povzroča škodo Slovincem, kot na primer tudi načrt za gradnjo avtoceste skozi Sovodnje, smo proti nameranim razlaščenjem v Standreču, itd.« je še dodal deželni svetovalec.

Drugi del govora, v katerem je dr. Štoka obravnaval naša narodnostna vprašanja ter se je zavzel zlasti za večje in pravice podpore našim kulturnim, športnim in dobrodelnim organizacijam, bomo objavili prihodnjč.

Beli menihi so se naselili v Paviji

Nedelja, 10. novembra je bila za monastikalni samostan Certosa di Pavia pri Milanu dan izrednega veselja. Po dveh stoletjih so krasni samostan, ki so si ga že ogledali nešteti ljubitelji umetnosti vsega sveta, zasedli beli menihi-cistercijanci. Njihov prihod je pozdravila več tisočglava množica, škofje iz bližnjih škofij, redovniki, duhovniki in zastopniki oblasti. Po koncelebrirani sv. maši v baziliki so beli menihi, 13 po številu, zasedli vsak svojo celico pod oboki samostanskega vrta.

Škof iz Pavie, msgr. Allorio je naslovil na menihe toplo dobrodošlico. Pozdravil jih je v imenu vseh meščanov Pavie, vse Italije in celega sveta in jim želel, da bi nadaljevali pred stoletji začeto nalogo njihovih prednikov kartuzijanov Bogu v čast, dušam v korist ter za napredek umetnosti in prave lepote v svetu.

Tudi v Švici je naša kri Novi Marijin dom v Trstu

Prva nedelja v adventu — letos je 1. decembra — je v katoliški Cerkvi posvečena izseljencem. Cerkev se namreč dobro zaveda, kolikoli nevarnostim je izpostavljena vera vsakogar, ki zapusti svoje naravno okolje in se nenadoma znajde sredi tujih ljudi, drugih navad in dostikrat tudi v drugoverski deželi. Zato daje zadnje čase Cerkev vedno večji poudarek dušnemu pastirstvu med izseljenci. K njim pošilja izseljenske duhovnike, ki so iste gaje poredke in govorniki isti jezik kot oni. Ti duhovniki niso le delilci božjih skrivnosti; na svoji skrbi imajo socialno in kulturno življenje svojih rojakov. Pomagajo jim z nasveti, s posredovanjem in prenekanjkrat tudi materialno.

Slovenski narod, čeprav majhen po številu, je razpršen po vsem svetu. Zадnje statistike, objavljene v Sloveniji, so ugotovile, da živi ena tretjina Slovencev izven matične domovine, razpršena po vsej zapadni Evropi, v obeh Amerikah in v Avstraliji. K dolgi vrsti izseljenskih duhovnikov, kateri delujejo v Evropi, se je letošnje poletje pridružil še p. Fidelis Kraner, kapucin, kateri je do sedaj deloval med Slovenci v Gorici. Prevzel je skrb za slovenske izseljence v Švici, ki so bili dolga leta prepuščeni samim sebi. Pa pri sluhimo njegovi lastni besedi!

P. FIDELIS OPISUJE ZACETKE SVOJEGA DELA

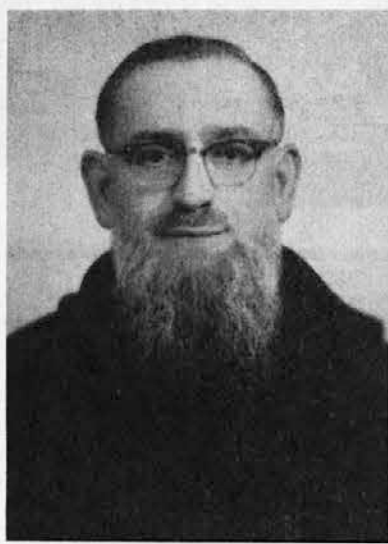
Koliko bo Slovencev v Švici? Mnenja so deljena. Pravijo, da jih bo blizu tisoč. Tako misli tudi jugoslovanski vice konzul Rupnik, blizu Celja doma. Vseh Jugoslovancev pa štejejo na kakih 7.000. Ti ljudje so vsi mladi. Ženski del te mladine je izpostavljen velikim moralnim nevarnostim. Mlada dekleta silno hitro nasedejo sladkim besedam južnjakov. Eden izmed švicarskih šefov v tovarni mi je dejal, da se naša dekleta prej priučijo italijanščine kot nemščine, in to v nemško govoreči Švici. Konec je navadno vedno enak: nezakonsko materinstvo.

Uradno sem nastopil svojo službo 31. avgusta letos v znanem božjepotnem kraju Einsiedeln. Tisti dan popoldne se je zbralo v kraju lepo število naših ljudi. Dr. Lojze Suštar, škofov vikar v mestu Chur, kamor spada tudi Zürich, je maševal, hrvaški frančiškan, ki se posveča Hrvatom in jaz pa sva somaševala. Naslednji dan me je msgr. Ignacij Kunstelj, glavni dušni pastir med slovenskimi izseljenci, predstavil našim ljudem in mi poveril službo prvega dušnega pastirja za Slovence v Švici. V Marijini kapeli einsiedelnske bazilike smo imeli nato popoldne pete litanije Matere božje z odpevi. Rojakov se je zbralo kakih 150. Tako sem pričel svoje novo delo v Marijinem kraju in pod njenim varstvom.

Kako so me naši ljudje sprejeli? Lahko rečem, z navdušenjem in velikim zadovoljstvom. Vesel so, da imajo končno tudi oni svojega duhovnika, ki bo zanje skrbel. Dosedaj sem obiskal osem skupin naših delavcev in delavcev, pa še nekatere posameznike v mestu Zürich. Tudi na jugoslovanski konzulat sem se šel predstaviti, ker so mi tako svetovali. Bajje je bil vice konzul Rupnik mojega obiska zelo vesel.

Težka je porazdelitev nedeljskih svetih maš. V Zürichu je sv. maša že od letošnjega februarja dalje vsako prvo nedeljo v mesecu. Opravil jo je dosedaj ta ali oni gospod, kjer so ga pa staknili. Največkrat se je moral žrtvovati dr. Suštar. Za skupino ob avstrijski meji (škofija St. Gallen) imam sv. mašo vsako drugo nedeljo v mesecu ob štirih popoldne, isto nedeljo dopoldne pa ob enajstih za kakih sto deklet in fantov ob Bodenskem jezeru v kraju Amriswil. Tu je najmočnejša slovenska skupina. Razmisliti moram, kako bom uredil še duhovno oskrbo drugih skupin. K sreči so železniške zveze zelo dobre, da se hitro pride iz kraja v kraj.

Ni mi žal, da sem prevzel novo službeno mesto. Tudi telesno se dobro počutim. Zdravstveno sem se zelo popravil. Kei imajo kapucini hiše po vsej Švici, najdem

Slovenski izseljenski dušni pastir v Švici p. Fidelis Kraner

povsod svoje zatočišče. Povsod me lepo sprejmejo in mi naročajo, naj še pridem. Od škofov me je zlasti lepo sprejel tisti v St. Gallnu, ki se zelo zanima za naše ljudi. Bil je prvi od cerkvenih dostojanstvenikov, ki me je tudi denarno podprl, da bom imel za vožnjo, ker ve, da je centralni odbor zelo počasen. Če bi imel delokrog le v njegovi škofiji, bi vse stroške za mene kar on prevzel; toda svoje vernike imam kar v štirih škofijah. V ponedeljek, 7. oktobra sem se udeležil konference slovenskih izseljenskih duhovnikov v Königsteinu pri Frankfurtu, ki je trajala tri dni in jo je vodil msgr. Kunstelj. Nato sem se odpeljal še v Nico v Francijo, kamor me je povabil p. Jakob Vučina. Preko Gorice sem se vrnil v Švico, ki je postala moje delovno mesto.

Prav lepo pozdravljam vse znanke, ki sprašujejo po meni. Rad se spominjam Gorice in upam, da bom od časa do časa utegnil vrniti se med vas. Do tedaj lepo pozdravljeni!

P. Fidelis Kraner OFM Cap

DVE ZADEVI

I.
Ze parkrat je vodstvo zavoda Slovenik v Rimu prosilo, naj tudi na Tržaškem in Goriškem organiziramo zbiranje prispevkov za gradnjo zavodovega poslopja. Znano je, da je vodstvo že kupilo prostor za hišo in pripravilo načrte za gradnjo. Znano je tudi, da ima zavod v tem šolskem letu 12 gojencev duhovnikov, ki izpopolnjujejo svoje študije na raznih rimskih visokih solah. Znano je nadalje, da je bilo treba premagati nešteto težav, predno je javnost spoznala potrebo po tem zavodu.

Slovenik ima sedaj svoje središče pri Solskih bratih in zato bi vodstvo rado čimprej začelo z delom in z gradnjo novega poslopja. Ali lahko kaj več naredimo za ta zavod, kakor do sedaj? Nekaj darov je že prišlo iz naših krajev, a verjetno bi lahko še kaj dali. Res je, da imamo sami polno potreb in da od nešteti strani pričakujejo naše pomoči, a tudi Slovenik je naša zadeva; in to zelo važna zadeva.

V kakšni meri bi lahko prispevali za gradnjo zavoda in za vzdrževanje gojencev v novem zavodu?

Vsak nasvet bo dobro sprejet, vsak dar bo hvaležno povrnjen.

II.

V nedeljo, 17. novembra je bila v Trstu revija cerkvenih pevskih zborov, ki jo je organizirala Zveza cerkvenih pevskih zborov na Tržaškem. Hvaležni smo organizatorjem in pevcem za ta nastop, ki je zahteval truda, dobre volje in nesebične požrtvovalnosti. Videli smo, da imamo še dobre moči, ki lahko pripravijo še kaj lepšega in potrebnega, ki bo sad medsebojnega sodelovanja. Toda kaj? V razgovoru, ki se je razvil po pevskem nastopu, so bile izražene te misli: Potrebujemo novih

Blagoslovitev in odprtje novega svetoivanskega doma v Trstu je že zgodovinsko dejstvo. Ko se tega dogodka vsi zamejski Slovenci iskreno veselimo, se nam zdi prav, da objavimo radijski razgovor med pobudnikom tega doma g. Petrom Sorlijem in radijskim poročevalcem g. Stanikom Zorkom. Iz tega razgovora se najlaže razbere vsa pomembnost novega doma in težave, ki so bile povezane z njega zgraditvijo.

Preteklo nedeljo ste odprli pri Sv. Ivanu nov Marijin dom. Ali je bil ta Marijin dom potreben in ali so sploh potrebni danes ti domovi?

Ti domovi so potrebni. Iz dveh razlogov. Če bi ne bilo drugih razlogov, je zadosti to, kar uči zadnji koncil o nujnosti laiškega apostolata. Ta apostolat pa je veliko laže organizirati, če imamo poleg cerkve še kak prostor, kjer se moremo z laiki zbirati. V cerkvi ni mogoče vsega povedati. Seveda nimajo ti domovi samo tega namena. Toliko se danes govori, kako uporabiti prosti čas in kakšne ustanove so za to potrebne. Ali bomo katoličani pri tem držali križem roke? Tudi ni zadosti, da bi imeli Slovenci en sam lokal kje v središču, ker bi na ta način zajeli manj ljudi. Zato se zidajo v tržaškem mestu domovi tudi na periferiji.

Nekoč sem slišal pomislek, ali je to sploh izvedljivo, da bi imeli v mestu več takih domov.

Danes je ta pomislek že skoro premagani. Ponekod je bilo laže, drugod težje zgraditi take domove. Pri svetoivanskem domu so bile težave velike, tu mislim pač prepričala finančna sredstva. Zato se je gradnja vlekla skozi štiri leta. Bilo je tudi veliko birokratskih težav.

Kaj se vam zdi najbolj važno za to, da bo delo v teh domovih kolikor mogoče uspešno?

Zelo bi pospešilo zanimanje za to delo, če bodo ti domovi medsebojno vsaj nekoliko povezani. Koliko dela je, preden

se pripravi kaka skupina na en sam nastop. Velika škoda bi bila, če ne bi nastopile te skupine na čim več odrih. Taka medsebojna povezanost zelo koristi. Najprej se tako poedine skupine lahko kaj drug od drugega naučijo, dviga se zanimanje za kulturno delo in nastane koristno medsebojno tekmovanje.

Ali je vaš novi dom kaj prostoren?

V dvorani je prostora, skupno z galerijo, za 191 sedežev, lahko tudi več, če bi to dopuščali predpisi oblasti. Pod dvorano je na pol v tleh manjša dvorana, ki se bo mogla uporabljati za družabne prireditve in še štiri manjše sobe. Nad dvorano je ploščad ali, kakor to navadno imenujemo, terasa. Vsa stavba je dolga skoro 24 m, široka 11 in pol m, iz tal gleda 7 in en četrt m, v zemljo sega 2 in en četrt m in ima 2.865 m² prostornine.

Poskrbeli ste verjetno tudi za kurjavo? Da, za to je poskrbel podjetnik, ki staneje prav blizu svetoivanske cerkve in v zadovoljstvo klientov že zelo dolgo izdeluje ogrevalne naprave za poslopja. Tudi ostala dela so izvršila po večini domača podjetja.

Verjetno so bili izdatki za dom zelo visoki?

O tem je težko izreči sodbo. Za stavbišče, zgradbo, vso opremo, takse in vse ostale stroške smo izdali več kot 30 milijonov in prav vseh računov še nismo poravnali. Ker sem navedel že dimenzije stavbe, si lahko napravijo sodbo o tem, ali so izdatki veliki ali ne, tisti, ki se na to stroko razumejo.

Se eno delikatno vprašanje. Ali ste že krili vse stroške?

To se danes redko dogodi. Tudi z našim domom je tako. Preostalo nam je nekaj dolga.

Ali vas je pri delu podpiralo veliko dobrotnikov? Ali so bili to premožni ljudje?

Zdi se mi, točnega števila še ne vem, da nas je podpiralo okrog tristo dobrotnikov, po veliki večini iz naše župnije. Ker je bila večina takih, ki imajo zelo skromne dohodka ali penzije, je ta donosek toliko bolj dragocen. Skoro bi mogli reči, da smo dom zgradili z novičem uboge vdove.

Vprašujemo „Primorski dnevnik“

V slovenskem tržaškem dnevniku smo brali v nedeljo članek o delu Slovenskega gledališča v Trstu v preteklih tednih. Tam je kronološko dan za dnem zabeleženo, kje je to gledališče gostovalo. Bilo je na Koprskem in po raznih krajih Slovenije. Toda v poročilu je čudna vrzel. Pravi namreč ta članek: »8. novembra smo obiskali Ilirsko Bistrico... Po kratkem premoru smo 11., 12. in 13. novembra gostovali v Kranju.«

Kaj pomeni ta »kratek premor«? Goričani vemo, da je 9. in 10. novembra Slovensko gledališče gostovalo v Gorici v dvorani Katoliškega doma. V soboto je bila predstava bolj šibko obiskana, v nedeljo, 10. novembra je pa bil obisk prav dober (okrog 300 gledalcev).

Vprašujemo: Zakaj je v članku izpuščeno gostovanje Slov. gledališča v Katoliškem domu? Kdo je kriv, da je prišlo do te neresnice, saj v soboto 9. in v nedeljo 10. novembra gledališče ni imelo »kratkega premora«. Je kriv članek, ki je član gledališča, ali je krivo uredništvo »Primorskega dnevnika«?

Nam se zdi ta namerna neresnica v članku značilna in bi radi, da bi uredništvo »Primorskega dnevnika« javnosti pojasnilo, kdo je zakrivil to neresnico in čemu. Sicer si smemo po svoje tolmačiti, a bi ne bili radi zopet »hudobni«.

Isti dnevnik je pretekli teden zagrešil še eno nekorektnost. V soboto, 23. novembra je prinesel dolg članek o posegu deželne svetovalca dr. Draga Stoka na razpravi o proračunu dežele. Ker je članek zelo dolg, menimo, da je uredništvo imelo celotno besedilo govora v roki. Zato se čudimo temu-le stavku: »Prosimo boga, da ne bi bilo treba čez petdeset let pisati našim vnukom podobnih člankov.« Je vzkliknil dr. Stoka. Besedo »Bog« piše »Primorski dnevnik« z malo začetnico. O dr. Stoku vemo, da je študiral na slovenskih solah in da se je tam naučil tudi slovenskega pravopisa. Ta pravi v poglavju o pisanju osebnih imen, v odstavku č, da imena za veroslovna in posebna bitja pišemo z veliko začetnico; kot zglede navaja pravopis tudi ime Bog. Zato ne dvomimo, da je dr. Stoka napisal besedo »Bog« z veliko začetnico. Zato vprašujemo: Zakaj si »Primorski dnevnik« lasti tudi to pravico, da popravlja pravopis v tujih člankih? Če se njegovi uredniki nočejo držati slovenskega pravopisa, je to njihova osebna zadeva, toda zdi se nam nedopustno, da delajo to v člankih drugih oseb.

Uredništvo

Fotoreporterji o pornografskem tisku

Na kongresu katoliških časnikarjev v Tarantu je med drugimi povzel besedo tudi Vittorio Vancini, predsednik Združenja fotoreporterjev. Pozdravil je zborovalce in vodstvo UCSI-ja ter se zaustavil pri problemu nemoralnega oziroma pornografskega tiska. Povzemamo dobesedno njegove misli:

»Ne da bi hoteli biti moralisti, soglašamo popolnoma z etično-moralnimi in socialnimi načeli UCSI-ja. Tem načelom bi se moral pridruživati vsi tiskani in fotografski, zato da reši tiste človeške in duhovne vrednote, ki so podlaga življenju samemu.

besedil, kompozicij in pesmi za liturgijo, ki vedno znova zahtevajo večjega prizadevanja pri pevskih zborih. Z uvedbo slovenskega jezika v liturgijo je bil napravljen velik in važen korak, a ostane le korak. Temu prvemu koraku morajo slediti še drugi. Ustvariti je treba nekaj, kar bo naše, kar bo izražalo našo vero in bo krepilo vero našim ljudem. Z uvedbo v liturgijo modernih jezikov je marsikaj ostalo pozabljenega in zaradi tega se ustvarja velika vrzel, na katero pač ne smemo pozabiti. Kar je odpadlo, kar ne odgovarja našim potrebam in čutu, je treba nadomestiti z boljšim in lepšim. In pri tem ima in mora imeti božje ljudstvo svojo besedo.

Kaj naj pa naredimo? Upravičeno pričakujemo, da se bodo v Sloveniji za vse to vedno bolj zavzeli in bomo tako tudi mi deležni skupnega veselja. A marsikaj lahko naredimo sami. Ali ni med nami dovolj pisateljev, pesnikov, skladateljev, ljubiteljev petja in glasbe? Večkrat se mirno vprašajmo, kaj lahko vsak izmed nas stori, da bo bogoslužje vedno vir nadnaravnega veselja in božjega življenja v nas. Za tem pa na delo!

MSGR. ALOJZIJ SKERL

KRATKE NOVICE

Zborovanje italijanskih katoliških pravnikov

Italijanski katoliški pravniki so zborovali v Neaplju. Med drugimi so poudarili dolžnost, ki jo ima vsak državljan, da se bori proti tisku in predstavam, ki so pornografskega značaja.

Objava še nepoznanih pisem Janeza XXIII.

Nedavno je neka italijanska založba izdala dvajset še nepoznanih pisem Janeza XXIII. Pisma so iz časa, ko je bil pokojni papež papeški delegat v Bolgariji in Turčiji. Pisma so preprosta, a v njih se piše stalno dotika treh najvažnejših ciljev svojega apostolskega delovanja: obnovitev Cerkve, edinost med kristjani in mir v svetu.

Diakonat poročenim moškim

Nemški škof iz Rottenburga je podelil diakonat devetim poročenim moškim. Med temi novimi diakoni so šolniki, zdravniki, uradniki in trgovci. V isti nemški škofiji se trenutno pripravlja na diakonat 50 kandidatov.

Predvsem želim poudariti sledeče: Ne istovetite nas s tisto vrsto tiska, ki je premla imenovati ga pornografski. Mi se borimo proti tem laži-kolegom, ki se ne samo poklicno ponižujejo, temveč povzročajo škodo in težke posledice družbi, predvsem otrokom in mladini. Nasprotno pa poklicni fotoreporter tvega tudi življenje za objavljanje resnice kot se je pogosto pripetilo ob zadnjih praških dogodkih. Lahko rečemo, da je bila velika zasluga splošnega posega tiska, vs časnikarjev in nas fotoreporterjev, če niso Sovjeti prizadeli češkoslovaški še večjega zatiranja. Ugotovili smo, da se 98 % erotičnega tiska lotevajo tuji fotoreporterji, ki so prišli v Italijo od vsepovsod in se ne pokoravajo zakonom moralne in poklicne etike, katere zakone bi jim morala narekovati že gostoljubnost države, v katero pridejo. Ta gostoljubnost se na noben način ne nudi našim fotoreporterjem, ko gredo v tujino za mnogo bolj pošteno delo običajne vsebine...»

Med drugim je Vancini prosil prisotne, predvsem vodstvo zborovanja, naj jim pridejo na pomoč, da bi tudi fotoreporterji prišli do uradno priznanega združenja ali do »albo professionale«, kot ga imajo časnikarji.

Besede, ki jih je izrekel Vancini o pornografiji, so jasne; so eden izmed tolikih ključev proti temu pojavu, ki ponižuje človeško dostojanstvo. d. J.

UTRIP CERKVE

Sv. oče se je srečal s člani Tajništva za zedinjenje

Tajništvo za zedinjenje je v preteklih dneh imelo svoje letno zasedanje. Sveti oče je vse člane tega Tajništva sprejel v posebni avdienci. Pohvalil je izvršeno delo. Poudaril je, da bo združenje kristjanov sad trajnega in trdega dela. Obšodil je prenanjenost nekaterih skupin, ki ne upoštevajo navodil, ki jih je izdalo Tajništvo za zedinjenje za sodelovanje z ločenimi kristjani.

Novo mariborsko semenišče blagoslovljeno

Slovesna blagoslovitev novega mariborskega semenišča je bila v nedeljo, 24. novembra ob deseti uri dopoldne s slovesno koncelebracijo vseh slovenskih škofov in semeniškega vodstva v mariborski stolnici.

Sto let italijanske Katoliške akcije

Za 8. december se italijanska Katoliška akcija pripravlja na praznovanje stoletnice obstoja. Voditelji Katoliške akcije si pridno prizadevajo, da bi čimprej pripravili preurejene statute za delovanje Katoliške akcije, ki nestrpno išče novih poti za posvečevanje članov in službo v Cerkvi.

Jubilej italijanske redovne družbe

Kongregacija misijonarjev sv. Karla, ki so znani kot scalabriniani, je praznovala 80-letnico obstoja. Družba deluje v petnajstih državah in ima 220 svojih ustanov. V inozemstvu se ti misijonarji posvečajo v veliki meri skrbi za italijanske izseljence.

TO PA NE GRE!

Parkrat je list objavil nekaj vesti o Marijinih prikazanjih in je do teh zavzel stališče, ki ga narekuje cerkvena disciplina.

Ne dvomim o Marijinih prikazanjih, a občudujem vse tiste, ki z neverjetno gotovostjo vedo, kaj vse Marija dela, tudi v nebesih, in kaj bo ukrenila, ako ne bodo ljudje priznali njenih prikazovanj. Ali pa ne gremo predaleč? Kdaj je Marija, dobra nebeska Mati, grozila? Kdo je nekaterim dal pravico, da govorijo v Marijinem imenu ali v njenem imenu grozijo? Marija si ni nikoli dovolila, da bi s svojimi posegi v človeško življenje preseгла mere in cilje Kristusovega razodetja. Bodimo zato v svojih izjavah previdni in ponižni, ker ni bilo še slišati, da bi Marija koga zapustila, ki se je k njej zatekel.

MSGR. LOJZE SKERL

Spominčica na grob župniku Jožefu Gracarju

V petek, 15. novembra je iz Beograda prispela žalostna vest, da je v tamkajšnjem domu lazaristov po daljši in mučni boleznini preminil dr. Jožef Gracar, dolgoletni župnik v Sv. Križu pri Trstu.

Rojen 2. avgusta 1906 v daljnem Clevelandu (Ohio - ZDA), se je pozneje preselil v domovino svojih očetov Slovenijo, bil leta 1931 v Ljubljani posvečen v duhovnika in vstopil v družbo lazaristov. Kot vedovni duhovnik je nato študije nadaljeval in doktoriral.

Ko so nemški okupatorji l. 1941 pridrla na Gorenjsko, so zasedli misijonski zavod in tiskarno v Grobljah, misijonarje pa pregnali. Tedaj je blagopokojni dr. Gracar kot mnogo drugih njegovih sobratov in sorjakov moral nastopiti grenko pot izotovanja. Ker je želel delovati med svojimi ljudmi, se je še istega leta naselil v Trstu in v dobrih dveh letih kot goreč misijonski pridigar obiskal skoro vse slovenske župnije na Primorskem ter v Istri, kjer je potrjim in zatiranim bratom označeval božjo besedo, jih bodril ter dvigal. Dokler ni 17. oktobra 1943 nastopil dušnopastirsko službo v župniji sv. Križ pri Trstu.

Bili so težki, groze in stiske polni časi; tasi internacij, streljanja in požigov, ko je vsak zaveden slovenski izobraževanec in lasti duhovnik trepetal za usodo svojega naroda, s katerim je delil trpljenje in tisko tudi naš nekdanji gospod župnik. On je bil tisti, ki je na zimo l. 1943, po skoro 20 letih ustanovil za kriške otroke prvo slovensko šolo, ki je v prostorih župnišča našla gostoljubno zavetje; on je bil tisti, ki se je za naše otroke in dovaščajočo mladino, ki je komaj izšla iz čistih potujevalnic, res nesebično trtoval ter kljub hudim težavam in naporotovanju, oblikoval njeno versko in narodno zavest; on je bil spet tisti, ki je — ne meneč se za življenjsko nevarnost — zastavil ves svoj pogum in rešil mas, da je pobesneli okupatorji l. 1944 niso požgali. Ako bi zaslužni pokojnik ne bil prav ničesar drugega storil, mu Križani, tako odrasli kot mlajši, veliko dolgujemo.

Njegovo delovanje v dušni in telesni blagor svojih ovčic pa se ni nehalo v prvih letih, marveč se je v poznejših, nekoliko urejenjših razmerah vsestransko stopnjevalo in zajelo poleg verskega tudi druga področja. Kot goreč dušni pastir je nenehno skrbel za duhovno rast svojih dupljanov s pripravljanim duhovnih obnov in misijonov. Leta 1946 je ustanovil v župniji Apostolstvo molitve ter postal tej verski organizaciji tudi voditelj in predstojnik za celotni slovenski del tržaške škofije. Župni cerkvi je oskrbel nov tlak, primernejšo razsvetljavo in oltar Srca Jezusovega, zvoniku pa stolpno uro in nove stopnice.

Poleg obilnega dušnopastirskega dela je pokojni dr. Jožef Gracar vselej našel dovolj časa, da ga je posvetil kulturno-prosvetni dejavnosti, ki je razgibala dobršen del doraščajoče mladine, ki ni videla v njem le duhovnika in globoko izobražena gospoda, temveč tudi dobrohotnega in potrpežljivega očeta, ki je znal pikro pripomniti skoraj vsakej nadomestiti z dobro namerno šalo.

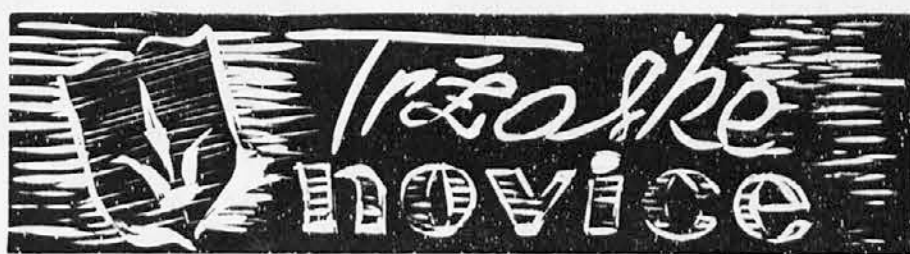
Posebno skrb je nadalje posvečal cerkvenemu pevskemu zboru, ki ga je dolga leta poštvoval vodil ter iz njegove srede izbral in izučil vsaj tri organiste; marljivo je gojil ljudsko petje, redno prirejal prosvetne večere in osebno režiral

marsikatero igro, ki so v njej nastopali ne samo naši takratni srednješolci, marveč tudi mnogi preprosti fantje in dekleta, ki so danes že družinski očetje in matere.

To je le nekaj skopih podatkov iz dobe njegovega 17-letnega za župnijo in vas tako plodnosnega delovanja. Ko se je pred osmimi leti, nekako v sedanjem času, oslabil poslavljaj od nas in se vračal v domovino, nas je hotel v poslednji skrbi kot za oporoko še enkrat očetovsko opomniti, naj ostanemo zvesti Cerkvi in svoji prelepi materini besedi in naj v tej ljubezni vzgojimo tudi svoje otroke, da jih zavarujemo pred vsakršnim potujčevanjem in odpadništvom. Skrb za duhovno rast in srenejšo bodočnost naših otrok ga je silila, da je zlasti nam staršem tako toplo priporočal vzgojo in šolanje otrok v materinem jeziku, kakršno zagotavlja in nudi le slovenska šola, katere ljubitelj in duhovni dobrotnik je bil pokojni dr. Gracar skozi vsa leta svojega pastirovanja med nami.

Ko mu je daleč od prelepe Slovenije sočutna roka položila na gomilo zadnje jesensko cvetje, se ga s toplo hvaležnostjo spominjamo vsi verni Križani in prosimo Vsemogočnega, naj mu vse brezštevne dušne in telesne dobrote, ki nam jih je vedno, zlasti pa v težkih vojnih letih tako nesebično izkazoval, bogato poplača, njegovim sorodnikom in redovnim sobratom pa sporočamo izraze globokega sožalja.

Križan

Seja deželnega sveta

V deželnem svetu traja že več časa razprava o proračunu. Med drugimi je govoril tudi svetovalec Slovenske skupnosti dr. Stoka. Njegova izvajanja so bila vsestransko zelo tehtna.

V sredo pa so na popoldanski seji deželni svetovalci razpravljali in tudi odobrili dva zakonska osnutka: prvi se tiče prispevkov centrom in zavodom za dokumentacijo, ki delujejo v naši deželi, drugi pa zadeve o spremembah deželnega zakona o osebnju. Studijski centri oziroma zavodi so naslednji: Center za dokumentacijo za mednarodno trgovino z lesom v Trstu, Inštitut za študije in dokumentacijo o vzhodni Evropi v Trstu in Inštitut za mednarodno sociologijo v Gorici. Dr. Stoka je glede prvega zakonskega osnutka izrazil pozitivno mnenje, ker bo prispeval k spoznavanju med narodi.

Nagrajene radijske igre

Tržaški sedež RAI-a je povabil slovenske pisatelje v Italijo, naj napišejo za radijsko postajo Trst A igre, dolge približno 30 minut. Prišlo je 19 iger. Sodelovalo je sedem pisateljev z desetimi deli in sedem pisateljic z devetimi deli.

Ocenjevalno komisijo so sestavljali profesor Martin Jevnikar, predsednik, prof. Josip Tavčar, dr. Boris Sancin, dr. Zorko Harej. Komisija je odbrala šest del, da dobe nagrado po 50.000 lir, in sicer: Artač

Goldonijev „Tast po sili“ v Bazovici

Goriško gledališče iz Nove Gorice nas je v nedeljo, 17. novembra dobesedno iznenadilo in nas že ob prvi takli Goldonijeve veseloigre »Tast po sili« slikoj pritegnilo k doživljanju na odru. Goldoni je v svojih veseloigrah znal bičati napake vsakdanjega življenja in poveljevat socialne kreposti na silno prijeten način. Clovek se pri njegovih veseloigrah smeje, zabava, a si istočasno izprašuje vest, ko obsoja na drugih napake, ki so tudi njegove napake. Nič velikega, izrednega, nenavadnega ne najdeš v njegovih tako življenjskih igrah, pač pa malenkosti, ki so sestavni del vsakdanjega življenja. Malim rečem daje vrednost, lepoto in dostojanstvo. Zato Goldoni ugaja, zabava, uči in vzgaja.

Goriško gledališče, ki je to pot nastopilo na Tržaškem, nas je povedlo na najprijetnejši način v Goldonijev svet, ki je tudi naš svet. Govorica je bila v narečju zelo sličnemu borštanskemu in ricmanjskemu. In prav zato je bila še bolj domača in prijetna.

Vsi igralci so nastopali živahno in pričljivo. Krivico bi storili, če bi enega ali drugega bolj pohvalili. Vse je bilo tako lepo zlito v enotno umetniško igranje, da ni bilo stvari, ki bi motila gledalce in vrgla na kakega igralca najmanjšo senco. Scena, kostumi, luči, vse je pripomoglo, da smo preživeli dve uri skupaj z Goriškim gledališčem kot bi sami sedeli na odru zraven Giannine, Mariane in Costanze in se pripravili s starim Filibertom in Riccardom.

Stevilno občinstvo je pogostoma nagradilo goriške igralce z burnim smehom in ploskanjem, ki se ni moglo umiriti zlasti ob koncu. Če smo že ob začetku igre izra-

zili željo, da bi Goriško gledališče večkrat prišlo na naš oder, smo to željo še iskreneje izrazili po končani igri. Naši odri samevajo, ker žal ni domačih amaterskih dramskih skupin, zato si ljudje še bolj želijo takih prireditiv. Morda kdo poreče, da jih je veliko v Trstu. Je res, kakor je tudi prav, da se naši ljudje v velikem številu udeležujejo velikih prireditiv v samem Trstu. Toda zavedati se moramo, da je veliko takih ljudi, ki se ne ganejo z doma. Če je prireditelj doma, gredo, če je pa v mestu, je takoj polno težav in ovir.

Željo po lepih, umetniških prireditvah smo že večkrat izrazili Slovenskemu gledališču iz Trsta. To željo smo izrekli tudi Goriškemu gledališču na zadnji prireditvi v Bazovici in prav to željo zapišemo v vednost vsej javnosti z upanjem, da bo našla pravo pot in mesto.

M—C

ITALIJANSKA TELEVIZIJA

Spored od 1. do 7. decembra 1968

Nedelja: Prvi: 11.00 Sv. maša. 12.00 Verski obzornik. 21.00 Jaz dolžim, ti dolžiš; senijska oddaja. 22.25 Sportne vesti. — Drugi: 21.15 Lažnivci, nadaljevanje. 22.05 Settevoci.

Ponedeljek: Prvi: 21.00 Salvatore Giuliano, film. — Drugi: 21.15 TV vesti. 22.15 Klavirski koncert.

Torek: Prvi: 18.45 Govori p. Marijan. 21.00 Nočni veter, drama U. Bettija. — Drugi: 21.15 Cordialmente. 22.15 Pester program.

Ivan »Pepče se ženi«, Curk Tončka »Dota«, Godnič Neva »Diana Haška«, Jeza Franc »Kam je izginila Annamarije?«, Sakside Zora »Beauty-Cases«, Tavčar Zora »Primer Steinere«.

Komisija je predlagala radijskemu vodstvu v odkup še naslednja dela: Cijak Alojzij »Iznajdba«, Curk Tončka »Prekinjena slava«, Lukeš Joško »Deset minut pred dvanajsto«, Pregarc Aleksij »Rudi, moj Rudi«, Verč Sergij »Rdeči gumb«.

Komisija pravi, da je problematika, ki jo avtorji obdelujejo, pisana, domača in tuja, sedanja in pretekla. Vanje so vnesli tudi nekatere prizore iz tukajšnjega življenja, kar bo poslušarke še zlasti pritegnilo.

V ponedeljek, 18. novembra zvečer so bili razglašeni sklepi komisije in ravnatelj tržaškega sedeža RAI-a inž. Candussi je podelil nagrade.

Veseli smo koristne pobude tržaškega radia. Prepričani smo, da bodo tej sledile še druge.

S. Z.

Predavanje prof. Slodnjaka

V četrtek, 21. novembra je v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu predaval univ. prof. dr. Anton Slodnjak iz Ljubljane o temi »Slovensko slovstvo med jugoslovanskimi in drugimi evropskimi slovstvi«. Predavanja priznanega slovenskega literarnega zgodovinarja se je udeležilo veliko število slovenskih učiteljev in profesorjev, drugih slovenskih izobražencev ter dijakov slovenskih višjih zavodov. Predavanje je organiziral pedagoški odsek Sindikata slovenske šole v Trstu.

Naše čestitke

Ze prejšnji teden smo poročali o eni diamantni poroki na Tržaškem; ta teden pa lahko poročamo še o eni. V Dolini sta namreč pred kratkim slavila 60-letnico skupnega življenja Marija Ota in Josip Barut.

Na Konkonclu pa praznujeta zlato poroko Ana in Albert Maver.

Svečanost na slovenski trgovski akademiji v Trstu

V soboto je bilo na dvorišču trgovske akademije svečano odkritje spomenika Zigi Zoisu, po katerem je šola poimenovala. Slovesnosti so se poleg dijakov in profesorskega zbora udeležili predstavniki krajevnih šolskih, civilnih in cerkvenih oblasti. Priložnostni govor je imel ravnatelj zavoda prof. dr. Vladimir Turina. Doprnsni kip Zige Zoisa je delo akademskega kiparja Borisa Kalina.

Sreda: Prvi: 21.00 Ugrabitev v Barbagiji. 22.00 Sport ob sredah. — Drugi: 21.15 Višje načelo, film.

Četrtek: Prvi: 21.00 Politična tribuna. 22.00 Nekaj našega, Pulmann. — Drugi: 21.15 Po svetu naokrog. 22.30 Zoom.

Petek: Prvi: 21.00 TV 7. 22.00 Serijski film. — Drugi: 21.15 Proces zoper Slanskega. 22.30 Filmska kronika.

Sobota: Prvi: 19.30 Duhovna misel za nedeljo. 21.00 Canzonissima. — Drugi: 21.15 Srečanja. 22.15 Ta neznan svet, pon.

Širite „Katoliški glas“

»Bog bodi zahvaljen,« so rekli mati med jokom.

NA BREZJE POJDEMO

Vse to se je zgodilo v Lurškem letu. Bila je 50-letnica lurških prikazovanj in pisalo se je leto Gospodovo 1908.

Vsa Slovenija je doživljala to slovesno 50-letnico. Začela se je tedaj zbirka za rajhenburško svetišče na čast Lurški Mariji. Skof Jeglič je vodil slovensko romanje v Lurd. Tudi na Petkovcu so odkazali mesto Lurški Mariji, do katere je imel posebno pobožnost Janez Miklavčič, vrhovski župnik. Skupno z rovtarskim sta zlasti na to delala, da bi lurška pobožnost dobila na Petkovcu svojo oporno točko. Prav v to je stopila tudi moja noga, kakor sem mogel pozneje razbrati, ko sem življenje bolj na globoko razumel. Mati mi sicer nikdar niso odkrili, če so napravili kako obljubo Lurški Mariji, toda iz poznejših dogodkov sem doumel, da je taka obljuba bila, toda obljuba, ki jo more storiti mati, ki veže njo, ne pa sina. Mati so bili pametna žena iz Slomškove šole.

VII. Memorial M. Filej - 1968

Odbojka. - V soboto, 23. novembra ob 17. uri se je v telovadnici G. Galilei začel turnir v odbojki. Z Goriškega so nastopili: Dijaški dom, Doberdob, Gorica in Steverjan, s Tržaškega pa »Polet« in Dolina.

Doberdob je prispel v finale brez poraza, Gorica pa z enim porazom, zato sta se moštvi spoprijeli med seboj za prvo in drugo mesto. Doberdobci niso bili več isti kot v soboto. Goričani so lepo povedli in zmagali. Lestvica: 1. Gorica, 2. Doberdob. Nato sledijo vsak z dvema porazoma: Polet (Opčine), Dijaški dom (Gorica), Steverjan in Dolina.

Posamezni rezultati pa so bili sledeči: Gorica-Dijaški dom: 2 : 0 (15 : 11, 15 : 11); Doberdob-Polet 2 : 0 (17 : 15, 15 : 11); Doberdob-Gorica 2 : 0 (16 : 14, 15 : 8); Polet-Dijaški dom 2 : 0 (15 : 2, 15 : 4). V nedeljo, 23. novembra: Steverjan-Dolina 2 : 0 (15 : 9, 17 : 15); Doberdob-Steverjan 2 : 0 (15 : 0, 15 : 8); Gorica-Doberdob 2 : 0 (15 : 6, 17 : 15).

Finale: Gorica-Doberdob 2 : 0 (15 : 6, 17 : 15).

Streljanje z zračno puško. - Tekmovali bodo lahko posamezniki (moški in ženske) ter ekipe. Tekmovalci bodo razdeljeni v dve kategoriji: Mladinci (roj. 1952 in mlajši) in Člani (roj. 1951 in starejši). Tarča bo postavljena v razdalji 10 m. Vsakdo bo imel na razpolago 10 strelcov: 4 poskusne in 6 za točkovanje. Prvi trije iz vsake kategorije bodo prejeli medaljo.

Ekipno streljanje: ekipa more imeti največ tri tekmovalce, ki so lahko mladinci ali člani, moški ali ženske. Vsak strellec ekipe bo imel pravico do 6 strelcov. Prva ekipa bo prejela prehodni pokal. Tekmovanje se bo začelo v soboto, 14. decembra ob 20^h zvečer v prostorih Katoliškega doma v Gorici.

Vpisovanje: prijave se lahko pošljejo na naslov: S. Z. Olimpija, pri Kranner, Gorica, ul. Favetti 24 do 13. decembra ali pa pol ure pred začetkom tekem. Vpisnina znaša 50 lir za posameznike in 100 lir za ekipo.

Kolesarstvo. - Letos bodo vključene v program tudi tekme s kolesom. Za organizacijo bo oskrbel g. Hladnik iz Steverjana. Tekme se bodo vršile v nedeljo, 15. decembra dopoldne. Tekmovalci bodo razdeljeni v 3 kategorije: Naraščajniki (roj. 1954 in mlajši), Mladinci (1953, 1952, 1951), Člani (1950 in starejši). Dovoljeno bo kolo vsake vrste. Sistem tekmovanja: na čas (na kronometer); to se pravi, tekmovalci bodo štartali posamič v presledku 1 minute. Prvi trije v vsaki kategoriji bodo nagrajeni z medaljo.

Ekipno tekmovanje: ekipa bodo sestavljali trije tekmovalci (sešteti bodo časi članov ekipe). Prva ekipa v vsaki kategoriji bo prejela medalje.

Pravočasno bodo objavljene ostale podrobnosti: točen urnik, proga (kraj tekmovanja: štart bo verjetno izpred Katoliškega doma, cilj pa na Oslavju za mlajše in v Steverjanu za starejše).

Prijave je treba poslati na naslov: S. Z. Olimpija, pri Kranner, Gorica, ul. Favetti 24.

Trofeja »Dama Bianca«

Devinsko-nabrežinska letoviščarska ustanova je pred časom razpisala časnarski natečaj za trofejo »Dama Bianca«, da bi ovrednotila obalo od Devina do Nabrežine. Žiriji je predsedoval pesnik Biagio Marin. Prve nagrade žirija ni podelila, drugo in tretjo pa je združila. Med ostalimi nagrajenci je tudi prof. Janko Jez, ravnatelj slovenskega učiteljskega v Trstu.

Kar je bilo tisti trenutek gotovo, je bilo to, da so me zaobljubili na božjo pot na Brezje.

Bil je mrzel dan. Obuli so mi nogavice in čevlji, pa so me nesli štuporamo čez most na postajo v Bršlin, kjer je postaja za Novo mesto. Kako smo potovali na Brezje, mi ni ostalo v spominu. Le to vem, da smo prišli pozno ponoči na Brezje. Mene so porinili v neki hiši, menda je bilo pri Finžgarju, na peč, kjer se je sušilo neko zelišče. Oče in mati sta šla pa v cerkev in sta celo noč molila. Tisto noč je bila najbrže v božjih načrtih zarisana pot mojega življenja. Brezjanska Marija v lurškem letu naj mi vrne nogo, da bom mogel postati duhovnik, če je taka božja volja. Tako sem spreumel stvari dolga leta pozneje. Morda šele, ko sem se od Marije na Brezjah poslavljaj za svojo pot v Argentino...

Zjutraj so prišli pome in me nesli v cerkev. Po kolenih sem drsal okrog Marijinega oltarja.

(Se bo nadaljevalo)

Msgr. Janez Hladnik

V SLUŽBI CERKVE IN NARODA (SPOMINI)

Pa je imelo tudi svoje posledice. Najedel sem se menda preveč sadja ali je bilo kaj drugega vzrok. Učinek je bil zame strašna sramota, ker sem ponesnažil posteljo. Jój, kaka sramota! Vsi so zvedeli za to, jaz pa sem jokal in se sam sebi smilil, ker mi bilo nikogar, ki bi mi bil potožil svojo žalost.

NOGO MI HOČEJO ODREZATI

V bolnišnici je bil moški, ki je imel v kolenu krivo nogo. Nekí dan povedo, da so mu jo odrezali. Takrat je pa prišel do mene glas, da bodo tudi meni dali proč nogo. Pa me pokliče bolniški duhovnik, ko me je videl jokajočega in mi pove: »Vidiš, pob, tukaj je pismo tvojeje očeta, v katerem odgovarja, da noče, da bi ti nogo odrezali.«

Drugi dan sem doživel prijetno presenečenje. Kar nenadno so se odprla vrata in so vstopili oče s culo jabolk na rami. Kaj bi storil, če bi mu mogel skočiti naproti, toda na nogo se nisem mogel opreti prav nič. A moje veselje je bilo nepopisno. Iz cule so mi dali potem jabolka, brušče, kos pečenke, pecivo...

»Oče, nogo mi hočejo odrezati,« sem povedal z grozo.

»Ne bodo je ne! Nič se ne boj! Še boš hodil z obema, če Bog da.«

Ko so oče odšli, je bila spet v meni strašna bolelost, toda že ne več tako bridka kot prejšnje čase. Saj so mi oče obljubili, da drugič pridejo tudi mati.

Zalostno sem sameval na postelji. Pa se približa nekdo in pravi: »Fanteč, ali ti je dolgčas?«

Cudno sem pogledal in se zamislil. Dolg čas? Kaj bi to bilo? Čas? Pa sem videl nekomu v rokah glavnik, doma smo rekli česelj, pa se mi posveti, da bi utegnilo imeti kaj opraviti s tem, da me vpraša, če imam dolg glavnik. »Ne, nimam ga,« sem odgovoril. Sele ko sem šel dolgo pozneje v šole, sem doumel smisel tistega

vprašanja, ki je v meni ostalo vse dotlej nerušeno.

Z berglo sem malo klekal po hiši, toda prav malo. Komaj do okna, da sem od tam gledal na zeleno Krko in na čolne in na obrežje na oni strani. Neko jutro se je Grm odel v belo odejo. Tako lepo je bilo kot doma pozimi.

Cez čas so me deli na mizo. Zdelo se mi je, da sem videl ogenj. Z nečem kot z milnico so me namazali, potem so mi pa rekli, naj štejem in sem bil vesel, ker sem znal šteti do deset, pa nisem do tja prišel.

Kaj so delali z menoj, to je pač vedel dr. Frančekin, ki me je operiral. Potem me je strašno bolelo, nato so mi pa že dovolili, da na nogo stopim, pa sem jo komaj čutil. Bila je kot mrtva.

Zdravnik je napravil, kar je mogel. Noga je ostala. Čez nekaj dni se spet odpro vrata.

Jój, ali je res ali sanjam. Mati so. »Mati, mati,« sem klical. »Oče, oče! Še imam nogo! Niso mi je odrezali. Bežali so jo z nožem in vilicami.«

Marijine sestre v Gorici

V nedeljo 10. t. m. je goriški nadškof msgr. Peter Cocolin obiskal »Dom Marije Kraljice« v Gorici, Corso Italia 120, ki je last Marijinih sester čudodelne svetinje. Ob 8. uri je daroval sv. mašo v slovenskem jeziku za redovnice in za prisotne vernike ter imel zanje primeren nagovor. Po sv. maši je obiskal vse okrbovanke v Domu. Vsaki je privoščil nekaj bodrilnih stavkov, jih s tem močno razveselil in duhovno dvignil, da so bile vse zelo vesele nad njegovo očetovsko dobroto in preprostostjo.

Tudi g. nadškof je bil vidno iznenaden in vesel nad sprejemom, ki so mu ga napravile sestre, nad prijetnim vzdušjem v hiši ter nad apostolskim delom pri strežbi bolnikov, ki ga opravljajo Marijine sestre. Res, čutili je dal, da imamo vsi v svojem nadpastirju tudi dobrega očeta, h kateremu se lahko brez bojzani zatečemo.

Goriška postojanka Marijinih sester je prav te dni poslala v Kanado dve sestri, da bi delovali med tamkajšnjimi Slovenci.

Sestra Veronika Saksida se je dne 13. t. m. poslovila od Gorice, ker je bila premeščena v že obstoječo postojanko Marijinih sester v Torontu v Kanadi: v župnijo Brezmadežne s čudodelno svetinjo. Letu 1964 je prišla iz Amerike v Gorico in tu vstopila v Družbo Marijinih sester, napravila noviciat in nato še dvoletno bolničarsko šolo. V Torontu bo delovala med slovenskimi izseljenci in poleg drugih dolžnosti prevzela tudi skrb za nedorasle otroke, medtem ko so matere v službah.

Z njo je odpotovala tudi s. Sholastika Jerebic, ki je pred dvema letoma priletela iz Montreala v Kanadi z avionom na letališče v Ronke, z namenom, da vstopi v Družbo Marijinih sester v Gorici. Pri njih je začela noviciat in ga končala v materni hiši na Dobrovi pri Ljubljani.

Njo so vrhovni predstojniki poslali v Montreal, od koder je bila prišla, da se z eno sestro, ki je dne 11. t. m. odpotovala iz Toronta v Montreal, prevzame skrb za slovenske otroke pri župniji sv. Ane, kjer je za župnika lazarist g. Stanko Boljka.

Obema sestrama želimo obilo božjega blagoslova med našimi izseljenci.

Zelo uspel orgelski koncert na Travniku

V torek zvečer so ljubitelji orgelske glasbe spet lahko prisluhnili dovršeni igri prof. Huberta Berganta, goriški publikli že dobro znanega koncertista. V svojem recitalu na velikih orgulah v cerkvi sv. Ignacija je organist Bergant posredoval občinstvu vrsto izbranih skladb od francoskih baročnih mojstrov do sodobnih avtorjev. Slišali smo dela Clerembouta, Couperina, Bacha, Francka, Ramovša, Langlaisa in Regerja. V skladbah omenjenih avtorjev pride lahko do izraza vsa veličastnost orgelske produkcije, poleg tega pa se pokaže vsa odlika izvajalca. In res, reči moramo, da je slovenski virtuoz zelo globoko poustvaril zgoraj navedene avtorje in jih izrazilo interpretiral. Se posebej naj omenimo bogato romantično izvedbo Francovega korala v h-molu, prave lirčne simfonije za orgle. Blesteča je bila Ramovševa »Fanfara za orgle«, polna neposredne efektnosti pa Langlaisova »Fantazija«. Višek koncerta je brez dvoma predstavljala Regerjeva »Fantazija in fuga na ime Bach«, kjer izstopi vsa invencija in polifonska gradnja tega novoromantičnega skladatelja. Prof. Bergant je silno zahtevno delo mojstrsko obvladal in mu vлил veliko občutene topline. Za svoje dovršeno izvajanje je slovenski organist ob koncu žel veliko odobravanje s strani številnega občinstva.

CECILIJANKA 68

Ze tradicionalna »Cecilijanka«, revija zamejskih pevskih zborov, je tudi letos pripravila v Katoliški dom v Gorici rekordno število poslušalcev. Tudi udeležba zborov je bila nad vse zadovoljiva: kar trinajst se jih je predstavilo.

Prvi se je na odru pokazal oktet »Planika« iz Pevme pod vodstvom Franca Valentiniča. Odpel je Gallusovo »Quam gallina suum parit ovum« (Kako kokoš jajca leže) in Simonitijevo »Lastovki v slovo«. Nato sta nastopila dva mladinska zbora iz Steverjana in Doberdoba. Steverjance je pripravila Snežica Černic, Doberdobce pa Marija Ferletič. Prvi so zapeli dve narodni: »Po jezeru« in »Ob večeru tihem«, drugi pa Mihelčičevo »Hrepenenje« in Arničovo »Prvi april«. Za tema zboroma sta zapela vsak po dve pesmi cerkveni zbor iz Standra in iz Steverjana. Pevci iz Standra so pod taktirko Maksa Debenjaka podali Foersterjevo »Planinar« ter Schwabovo »Večer na morju«, pevci iz Steverjana (dirigent Herman Srebernič) pa Liparjevo »Kurent« in Jobstovo »Pomladna«. Niso manjkali »Fantje izpod Grmade«, ki jih vodi Ivo Kralj. Občinstvu so nudili Kernjakovo »Mojece« ter Vrabčev »Zdravica«. Prvi del sporeda je zaključil zbor »Lojze Bratuž« iz Gorice. Pod vodstvom Stanka Jeričija je zapel Gallusovo »Nemo placet stultis« (Nihče ni pogodu neumnim) in Mendelssohnovo »Slovo od gozda«.

Sledil je premor, v katerem je bilo moč kupiti srečke za srečolov; dobitke so prispevali naši zbori in društva. Močno je bila oblegana tudi stojnica, kjer so Steverjanci točili briško vino in ga tudi iztočili...

Drugi del je odprl mladinski zbor iz Standra s pesmima »Na ledu« (A. Adamič) in »Rož, Podjuna, Zila« (P. Kernjak). Nastopajoče je pripravila Elvira Chiabai. Cerkevni zbor »Hrast« iz Doberdoba je nato pod vodstvom Karla Lavrenčiča zapel Ocirkovo »Eno samo tiho rožo« in Vodopivčev »Naročilo«. Zbor Marijine družbe iz Gorice (vodi prof. Lojzka Bratuž) se je predstavil s francosko pesmijo »La belle aronde« (C. Leyeunne) in narodno v Vrabčevi priredbi »Vsi so prihajali«. Še dva cerkvena zbora sta potem prišla na oder: Rupa-Peč ter Ukve izpod Sv. Višarji. Zbor Rupa-Peč je zapel pod vodstvom Zdravka Klanjščka Sattnerjevo »Nazaj v planinski raj« in Adamičovo »Roža tam v

vrstu«. Prav posebno so občinstvo ogreli pevci iz Ukev. Prišli so v Gorico s posebnim avtobusom, ker so se jim pridružili še drugi vaščani; nastopili pa so v pisanih nošah, tako da so res bili prav postavnji. Lepo so odpeli Kramolčev »Tam, kjer teče bistra Zila« in »Prelepa je ukvanska planina«. Na splošno željo zadovoljne publike so dodali še eno pesem. Njih dirigent je Franc Sivec. Za njimi je nastopil še moški zbor »Mirko Filej« pod vodstvom Zdravka Klanjščka. Zbor je zapel Jerebovo »Pisemce« in Maroltovo »Cej so tiste stazice«.

Praden so prišli na oder združeni zbori, da zapojejo Vodopivčev »Sveta Cecilija«, se je izvršilo zrebanje dobitkov srečolova. Z zadnjimi akordi te mogočne pesmi je bila zaključena »Cecilijanka 68«. Namen, da poživši slovensko pesem v teh krajih, je gotovo doseglja. Strokovno oceno homo objavili kdaj drugič.

Naj omenimo, da je bil ob zaključku revije razglašen natečaj za skladbo narodne vsebine in dosegljivo zmogljivost naših zborov. A o tem kaj več prihodnjič.

Da je revija zamejskih zborov tudi letos uspela, gre najprej zaslugi vsem sodelujočim, ki skozi vse leto žrtvujejo ure in ure za vaje in nastope, Zvezi slov. kat. prosvete na Goriškem kot organizatorju ter občinstvu, ki je tako polnoštevilno prišlo na prireditev. Pesmi je registriral tudi radio Trst A, občinstvu pa sta jih izmenoma predstavila Marilka Korsič in Emidij Susič.

-jk

Tabor Slovenske prosvete v Trstu

V nedeljo so blagoslovili in odprli novi Marijin dom pri Sv. Ivanu v Trstu. Ta dan so prireditev oskrbeli Svetoivančani sami. Osmi december pa bi radi prvič proslavili v novem domu tržaški Slovenci sploh. Čestitali bomo Svetoivančanom k tako velikemu uspehu, da so zgradili tako lep dom. Tabor sam pa bo namenjen vsem, ki se ga navadno udeležujejo vsako leto na Repentabru. Na programu je pozdrav, nastop pevskih zborov, nastop književnikov in predstava dramatiziranega romana Ivana Preglja »Božji mejniki«. Začetek ob 17. uri.

Spored od 1. do 12. decembra 1968

Poročila: 7.15 (samo ob delavnikih), 8.15, 11.30 (samo ob delavnikih), 13.15, 14.15, 17.15 (samo ob delavnikih), 20.15 in 23.15

Dejstva in mnenja: 14.15 (samo ob delavnikih).

Sport: (dnevno) ob 20.00 uri.

Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 11.15 Malot: »Brez doma«. Peti in zadnji del. Izvaja Radijski oder. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Za vsakogar nekaj. 13.00 Odmevi tedna v naši deželi. 13.30 Glasba po željah. 15.30 Canciullo: »Dolarji proti Ameriki«. Radijska drama. 16.25 Koncert pravoslavne nabožne glasbe. Izvaja zbor srbske pravoslavne skupnosti v Trstu. 18.30 Iz pesniških gajev: Marija Kacinova: »Carlo Betocchi«. 18.45 Operetne melodije. 19.15 Sedem dni v svetu. 20.30 Iz slovenske folklore: Bednarik: Pratika. 22.10 G. F. Malipiero: Deseta simfonija (Atropo). Izvaja orkester gledališča La Fenice iz Benetk.

Ponedeljek: 11.40 Radio za srednje šole. 12.10 Kalanova: Pomenek s poslušavkami. 12.20 Za vsakogar nekaj. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Car glasbenih umetnin. 17.35 Vaše čtivo. 17.55 Kako in zakaj. 18.30 Radio za srednje šole. 18.50 Zbor »G. Schiff« iz Chioprisa-Visconeja. 19.20 Znane melodije. 21.05 Kulturni odmevi - dejstva in ljudje v deželi. 21.25 Romantične melodije. 22.00 Volaričevi samospeli. 22.20 Zabavna glasba.

Torek: 11.35 Sopek slovenskih pesmi. 12.00 Iz slovenske folklore: Bednarik: Pratika. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas. 19.10 Cankarjeve črtice (10): »Bebec Martin«. 19.45 Zbor iz Skednja in Mačkovelj, ki ga vodi Dušan Jakomin. 20.35 Verdi: »Ples v maskah«, opera v treh dejanjih.

Sreda: 11.40 Radio za prvo stopnjo osnovnih šol. 12.10 Liki iz naše preteklosti: »Valerija in Marij Sila«. 12.20 Za vsakogar nekaj. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst. 18.30 Radio za prvo stopnjo osnovnih šol. 19.10 Lupinc: »Higiena in zdravje«. 19.15 Prijetne melodije. 20.35 Simfonični koncert.

Četrtek: 11.35 Sopek slovenskih pesmi. 12.00 Finžgar: »Mirna pota«. Četrtri del. Izvaja Radijski oder. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Razkušane pesmi. 17.35 Moj prosti čas. 17.55 Kako in zakaj. 19.10 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše. 20.35 Havel: »Memorandum«. Igra v treh dejanjih. Izvajajo člani Slov. gledališča v Trstu.

Petek: 11.40 Radio za drugo stopnjo osnovnih šol. 12.00 Na elektronsko harmoniko igra Bonzagni. 12.10 Lokar: Blagovnanstvo za domačo rabo. 12.20 Za vsakogar nekaj. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri. 17.55 Slovenščina za Slovence. 18.30 Radio za drugo stopnjo osnovnih šol. 18.50 Komorni orkester »S. Osterc« iz Ljubljane. 19.45 »Beri, beri rožmarin zeleni«. 20.50 Koncert operne glasbe. 22.00 Skladbe davnih dob izvaja Cappella Monacensis iz Münchna. 22.10 Zabavna glasba.

Sobota: 11.35 Sopek slovenskih pesmi. 13.30 Glasba po željah. 16.45 Otrokov pravljčni svet: Andersen: »Jelka«. 17.20 Cerkev v sodobnem svetu. 17.30 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta. 17.45 Slovenski znanstveni delavci z univerze. 18.00 Moj prosti čas. 18.30 Moški vokalni kvintet, ki ga vodi prof. Mamolo. 19.00 Kitarist Pizzigoni. 19.10 Ivan Theuerschuh: »Družinski obzorik«. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 Vilhar: »Detelja«. Veseloigra v enem dejanju. 21.30 Vabilo na ples. 22.30 Zabavna glasba.

Glasovanje glede razporeke

Ze dolgo časa si nekateri v Italiji prizadevajo, da bi država priznala pravico do razporeke. Katoliška akcija se je nedavno odločno izjavila zoper to. Taka odločitev bi imela za družinsko življenje velikanske posledice. V skrajnem primeru, pravi njena izjava, naj se glede tega izvede glasovanje ali referendum vsega prebivalstva.

Kongregacija Sv. Duha

Kongregacija Sv. Duha je izrazilo misijonska družba, katere člani se skoraj v celoti posvečajo širjenju evangelija v poganskih deželah. Skoraj dva tisoč misijonarjev omenjene kongregacije vrši danes svoje duhovno poslanstvo v afriških misijonih. Od teh je 1755 duhovnikov, 202 pa sta brata pomočnika. Po izvoru so misijonarji kongregacije Sv. Duha razdeljeni takole: največ je Francozov, namreč 533, Ircev je 526, Holandcev 247 in Portugalcev 150.

V četrtek, 5. decembra ob 15. uri

na predvečer sv. Miklavža bo v Katoliškem domu v Gorici

Miklavževanje za otroke

Pred prihodom sv. Miklavža bodo otroci nekaterih osnovnih šol nastopili s krajšimi prizori.

Kdor želi obdarovati otroke, naj do četrta, 5. decembra popoldne prinese svoja darila v Katoliški dom.

ZA KMETOVALCE

Sajenje graha jeseni

Kdor hoče pridelati grah zgodaj spomladi, ga bo sadil že v jeseni in sicer v oktobru ali novembru. Tako bo imel pridelek eden ali dva tedna prej kot pa iz sajenja v februarju ali marcu. Ta razlika v času pa pomeni tudi precejšnjo razliko ceni, ki je za prvi grah mnogo ugodnejša.

Po višini rasti delimo grah v tri skupine: nizki 35-60 cm, srednji 70-90 cm in visoki ali dračar 100-200 cm. Grah razlikujemo tudi po semenu, ki je lahko ko ali oglat, po barvi pa belo ali zeleno.

Za zemljo ni preveč izbirčen, le da ni preveč kislja. Boljše se počuti v nevtralni ali celo rahlo lužnati zemlji. Zato bo zanj zelo primerna srednje težka laporna, dočim bo kraška zemlja, ki je navadno rahlo kiselkasta, rabila skromen dodatek živega apna (mogoče pol kg na 10 kv. metrov). Izberemo zemljišče, ki naj bo odcedno in v zavetni legi; obdelamo ga globoko in zaorjemo približno 50 kg hlevskega gnoja na 10 kv. metrov. Na isti površini posujemo še 0,3-0,4 kg amonofosfata in 0,2 kalijevega sulfata.

Za sajenje v oktobru je primeren visoki »princ Albert«, ki je zgoden toda malo rodovit. Isto vrsto graha lahko sadimo tudi v novembru in poleg njega še druge kot so nizki kvarantin, nizki in zelo zgodnji Annonay, visoki Express in visoki holandski Michaux.

Sajenje opravimo na roko ali s strojem. Za sajenje na roko potegnemo 7-8 cm globoke razorčke, stavimo seme po dnu in ga pokrijemo tako, da ostane razorček odprt proti soncu. Nekateri polagajo v razor tudi svež gnoj. Tako se zemlja zgoda ogreje in grah prej skali.

Razorčke lahko potegnemo tako, da so vse vrste med seboj enako oddaljene ali pa tako, da sta po dve vrsti bliže. Za nizki grah bodo enostavno vrste potekale na vsakih 50 ali 60 cm, v dvojnih vrstah pa bo manjša razdalja 50 cm in večja 70 cm. Za visoki grah je potrebno 120 do 200 cm razdalje med enostavnimi vrstami; med dvojnimi vrstami pa je manjša razdalja 80 cm in večja 100 cm. Za površino 10 kv. metrov potrebujemo 15 dkg semena visokega ali 20 dkg nizkega graha.

Brž ko se pojavi plevel, moramo grah okopati in opleti. Ko se začne visoki grah vpenjati, mu stavimo opore iz vej na tisto stran odkoder prihaja sonce; kajti grah sili za svetlobo in se tako nasloni na postavljeno dračje. Ta opora služi tudi proti burji, ki prihaja iz nasprotni strani. Nizki grah ne potrebuje opore; zadostuje, da ga dobro osujemo.

Grah nabiramo postopoma in pazimo, da pri tem delu ne izrujemo ali drugače poškodujemo rastlin.

Inž. Janko Košir

„MLADIKA“ št. 9

Uvodnik je napisal prof. Jože Peterlin o letošnjem začetku ljudsko-prosvetnega dela v deželi. Sledi članek o Simonu Gregorčiču pod naslovom »Pesnik je večern«. Črtico »Tisti dan« je prispeval Franc Jera. Kako je letos z našo šolo na Tržaškem, poročja prof. Maks Sah. Pogrešamo pa podobnega poročila o Goriški. Kondor razglablja o puhlosti fraz in rečenic ob priliki petdesetletnice prihoda italijanskih čet v Trst. Sergij Pahor analizira 19. olimpijske igre v Mehiki. Jože Peterlin poročja o literarnem večeru slovenskih književnikov, ki bivajo na Opčinah, zadnje nedelje v oktobru v Finžgarjevem domu istotam. Nadalje je objavljen spis več kot šestdesetletne ljudske pripovednice Mojce Rantove »Konjiček iz lecta«, ki kmetuje na majni gorski kmetiji blizu Kranja in je lani prispevala svojo prvo črtico. Zelo tehtno in utemeljeno je pismo deželnega poslanc dr. Draga Stoka tistim 24 slovenskim učiteljem na Tržaškem, ki so svoje otroke vpisali v neslovenske šole. Pečkoše so besede škofovega vikarja msgr. dr. Škerla o naših problemih, katere je objavil vatičanski radio. Josip Kravos prijetno kramlja v črtici »Paketa«. Prof. Rado Bednarik nadaljuje svojo razpravo o gradu v Gradiški. Nadaljuje se tudi pregled naše sodobne zamejske literature. To pot nas

prof. Martin Jevnikar vodi na Koroško ter nam predstavi Milko Hartmanovo in Valentina Polanska. O novi sezoni prosvetnega življenja na Goriškem poročja Marijan Terpin, na Tržaškem pa je v ospredju novi dom katoliške prosvete pri Sv. Ivanu, ki so ga te dni slovesno odprli. Tudi o gledališču najdemo kar dva članka izpod peresa prof. Jožeta Peterlina: »Slovesnost gledališča« v dunajskem »Burgtheatru« ter »Ob prvi predstavi« Čehova igre »Tri sestre« v Kulturnem domu v Trstu.

OBVESTILA

Leto svetnikov, prvi del. V Ljubljani je izšla knjiga o svetnikih za čas od januarja do marca. Je to za sv. pismom najboljša verska knjiga, kar smo jih dobili po zadnji vojni. Posebno vrednost novi izdaji življenja svetnikov daje teološko dovršeno pisan uvod dr. Antona Strleta o svetnikih in njih češčenju. Za duhovnika bo nova knjiga dragocen vir za pridigo, pouk katekizma in duhovno vodstvo.

Tajništvo Slovenskega gospodarskega združenja v Trstu sporoča, da so imeli v ponedeljek njegovi predstavniki s slovenskimi gospodarskimi krogi v Gorici razgovore o krepitvi in delovanju tega združenja na Goriškem v večji meri kot doslej. Zaključili so s tem, da bo Združenje v najkrajšem času nadaljevalo s takimi razgovori v Gorici, da se naša manjšina tudi na gospodarskem področju bolj organizirano uveljavlja v korist svojih in splošnih interesov. O teh naporih bo Združenje obveščalo javnost in že sedaj poziva slovenske gospodarske kroge v Gorici, da s njegovim naporom pridružijo.

Zamenjava jugosl. bankovcev. Jugoslovanske bankovce po 5.000, 1.000 in 500 starih dinarjev je treba zamenjati do 31. decembra 1968. Od tega dne pa do 30. junija 1969 jih bo zamenjala le še Narodna banka v Ljubljani in v podružnicah. Po tem dnevu izgubijo vsako veljavo.

DAROVI:

Za Zavod sv. Družine: Ob 8. obletnici smrti bratrance Cvetka 2.000 lir, Stigal Ivanka, 2.000 lir, prof. Zalateo; Sempolaj 5.000 lir; Stmaver ob priliki zbirke 10.000 lir, 120 kg krompirja, nekaj jabolk in testenin.

Za škedenjski dom v mesecu oktobru: Skupni prispevki 42.900; N. N. 10.000; A. S. 10.000; F. A. 2.000; Suman M. 5.000; te razni po 1.000 lir.

Vsem plemenitim darovalcem Bog povrni, pokojnim pa daj večni pokoj!

GORISKO GLEDALIŠČE iz Nove Gorice

bo v nedeljo 1. decembra gostovalo v Gorici, Corso Verdi 13 ob 16. in ob 20. uri z Goldonijevom veseloigro

TAST PO SILI (Un curioso accidente)

Veseloigra je igrana v narečju in ima dve dejanji in pet slik. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni dvorane.

IZREDNA PRILOŽNOST!

Razprodaja

nekaterih knjig Državne založbe Slovenije. Popusti do 70%

TRŽAŠKA KNJIGARNA TRST, ul. sv. Frančiška 20 - Tel. 61792

OGLASI

Za vsak mm višine v širni enega stolpca trgovski L. 70, osmrtnice L. 100, več 89 davek na registrskem uradu.

Odgovorni urednik: msgr. dr. Fr. Močnik Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdaja Katoliško tiskovno društvo